

2020.- 30 yanvar

(Əvvəli ötən sayımızda)

Evdən işıq gəlmirdi. Təkrar, yavaşca qapını bir də döydülər. İçeridə fənər yandırıldı. Adaş bir əlində keçmiş qılınc, bir əli ilə də fənəri başı üstə qaldırıb qapını açdı. Vahidlə İsanı görəndə fənərin zəif işığında üzünün nə vəziyyətdə düşdüyünü İsa daha çox sezdi, irəli yeriyib onu sinəsindən basaraq işəri itələdi. Vahid qapını örtü, qızı neyləmişən, ölüsünü, ya dirisini ver. İsa evdə axtarış aparmağa başladı. Evin küncündəki qoyun dərisi ilə üstü örtülmüş kiçik səhəngi tanıdı. Dilbər Kürə suya həmişə güyümü ilə bu kiçik səhəngi də götürürdü. Adaşın nəfisi o qədər iti olub ki, üstündə döyülmə "Yusif-Züleyxa" şəklində çəkilməmiş səhəngi axmazın qırağındakı qamışlıqda basdırmayıb. İsa ona güclü zərbə ilə yumruğunu düyünləyib vuranda, o, bu səhəng anamdan yadigardır, bura köçəndə gətirmişəm, - dedi. İkinci, üçüncü yumruq, təpik Adası halsız etdi. Fənərin işığı titrəyirdi. Ya nefti qurtarır, ya piltəsi yanib qurtarır, ya da qapının arasından çöldə təzə ösməyə başlayan küləyin təsirindəndi. İsa belindən gümüş xəncərini çıxarıb Adaşın boğazına dirədi. "Qız hanı, onu neyləmişən, tez yerini de". Adas dinməyəndə İsa zərblə xəncəri onun qoluna soxdu. Adas qızı tut meşəsində zorladığını, qız yalvar-yaxar edərək ona toxunmamasını, İsanın nişanlısı olduğunu desə də, nəfs və hərislik qatili insafa gətirməmiş, bir-iki zərbədən sonra zavallı qızçıqaz huşunu itirmişdi. Güyümünü və meyidini axmazın döşündəki qalın qamışlığa tulla-mış, kiçik səhəngi götürüb evə gəlmiş, qoyun dərisinə büküb evin küncünə tulla-mışdı. Vahid Adası qan verə-verə çölə çıxartdı. Zülmət gecədə qardaşlar qızın meyidi tullanmış yerə gəldilər. Meyid də, güyüm də sahələ çıxarıldı.

GÜNAHSIZ QATİL

(hekayə)

İsa elə oradaca Adaşın əvvəlcə qollarını, sonra gözlərini çıxarıb qıçlarını kəsdi, tələsmədən xırda-xırda doğrayıb torbaya yığdı.

Qardaşlar həyətlərindəki qonşu çəpərin yanındakı təndirin içini qazıb Adaşın torbadakı tikələrini orada basdırırlar. Həniyyəyə qulaq verən qonşu Şahbaz arvad gecənin bu vaxtında qardaşların nəşə şulux bir iş gördüklərini görüb evinə qaçır və qapının cəftəsini arxadan keçirir.

Səhər tezdən, ala-toranlıqda Vahidlə İsa Dilbərin meyidini və güyümünü Musanın evinə aparırlar. Əli xınalı, qara hörüklü qızlarının meyidini görəndə ana və uşaqları ün qoparıb bütün kəndi yuxudan oyadırlar. Səsə mən və yoldaşım da gəldik, - deyən nənəm özünü saxlaya bilməyib hönkür-hönkür ağlamağa başladı. Mən də nənəmə qoşulmuşdum.

Hadisə müəllimimizin ədəbiyyat dərslərində oxutduğunu hekayələrə bənzəyirdi. Beş para kənd ağsaqqalları nakam gözələn dəfninə gəlmişdi.

Səhəri Nikolayın Göyçay qəzasından gələn jandarmı kəndi ələk-vələk edib hər yeri şişlədilər. Nə nişanlı qızı öldürəni, nə də yoxa çıxan Adası tapa bilmədilər. Neçə gün kənddə sorğu-sual getdi. Bir nəfər də olsun danışmır, xəbərsiz olduqlarını bildirirdilər. Qubernator kəndə Moskvada təhsil alıb, xeyli təcrübəsi olan bir istintaqçı göndərdi. Bu adam işlə tanış olduqdan sonra İsanı dindirir. Sonra beş-altı paqonlu bizim həyətdə axtarış apardı. Bütün həyəti şişdədilər, tövlənin içini, evin altını qazdılar. Bakıdan gələn Moskva təhsilli təndirin başında durub çəpərin o üzündəki qonşu - Şahbaz arvadla söhbət edir, cibindən iki bəzəkli konfet çıxarıb arvada verir ki, çay içərsən. Kənddə evlər yıxan Şahbaz kimi ad qazanmış küpəgirən qarı konfetləri kişinin əlindən alıcı quş kimi alır. Əli ilə kişiyə təndiri işarə edir.

İstintaq qurtardıqdan sonra Vahidlə İsa həbs olunaraq Rusiyanın Həştərxan deyilən şəhərinə göndərdilər. Baban Bakıdan qardaşlarını paraxodla yola salıb kəndə döndü və qohum-əqrabaya təfsilatı ilə məlumat verdi.

Ay nənə, əmilərimiz neçə il iş vermişdilər? Ağrın alım, onu bilmədim. Aradan yeddi il keçmişdi. Bizim iki oğlumuz, iki qızımız vardı. Baban qardaşlarının xatirinə oğlanlarına Vahid

və İsanın adını qoydu. Bir gün Rusyətəndən məktub gəldi. Üstündə Həştərxan yazılmışdı. Məktubu Vahid yazmışdı. Əlçatmaz-ünəytməz bir adada yaşadıklarını yazırdı. Bütün dustaqları gecə-gündüz işlədirdilər.. Yeddi ildə birinci dəfəydi ki, məktub gəlirdi.

Ara səngidi. Qardaşlardan bir xəbər yox idi. Hesabımıza görə doqquz il idi ki, tutulmuşdular.

Bir səhər tezdən qapımıza dörd atlı gəldi. Kim idilər, niyə gəlmişdilər anlaya bilmədim. Ərim hövlanak yuxudan oyandı. Tez geyinib həyətdə çıxdı. Atlıların biri irəli gəlib babanla qucaqlaşdı. Kənara çəkilib nəşə tez-tez danışdı. Yedəkdə gələn atın belində bükülü nəşə vardı. İsa can verəndə dili varmış.

Baban, ay İntizar, yaxın gəl, İsanın meyididir. Türmədən qaçıbmış. Gecə Qara su çayı ətrafı ilə evə gələrkən başqa adamı gözləyən pusquda duranlar bilmədən İsanı vurublar. Ölüyə baxanda onların biri ucarlı qaçaq Mikayıl İsanı tanıyıb və göstəriş verib ki, mən də gedirəm, bu çox etibarlı bir şəxsdir qardaşdır. Zərdabın Məmmədqasımlı kəndindəndir. İsa: "Cəhənnəmdən qaçıb gəlmişəm", "mən öz cəhənnəməmi yaşadım", - deyib gözlərini yumub. Meyit istiydi.

Ərim, İntizar, İsa on ildən sonra vətənə qayıdıb. Sevgilisi Dilbərlə qovuşmağa. Allah qismət elədi, bu dünyada olmasa da, o dünyada, bir torpaqda, bir qəbiristanlıqda qovuşdular.

Məni daha çox yandırır-yaxan Allahın möcüzəsilə yaratdığı nakam Dilbər idi. Fikirləşirdim ki, Tanrı niyə ona bu qədər hüsn-rəğbət bəsləyib? Bəlkə də bu qızı xoş, kefinin kök vaxtında xəlf edibdir. Hələ də Allahın qıza qıymasına inanmırdım. Uca yaradanın da Adas kimi iblisləşmiş gücü çatmayıb. Dilbər zərif idi. Görünür zərif gözəllər gücsüz olmuş. Yoxsa

Dilbər o qatil, qaniçən, vəhşi hərisləşmiş az da olsa güc gələrdi.

On yeddi gündən sonra Həştərxandan ikinci məktub gəldi. Vahid yazırdı ki, qardaş, İsa adadan qaçdı. Mənə də təklif etdi, razı olmadım. İsa bir gün dedi: Vahid bu kök donuz çölə çəltikdi, buğdadı nəşə onları ifraz edir. Görünür bu gölü üzə-üzə keçib o biri tərəfdə olan zəmidən yeyib geri qayıdır. Dedim ki, ay İsa, bunu necə edəcəksən? O, gülə-gülə bildirdi ki, donuzun quyruğundan yapışdırıb suyu keçəcəyik. Mən yenə razı olmadım. İsa başını aşağı salıb dedi ki, Vahid, mən nakam nişanlımın yanında ölmək istəyirəm. Məni qucaqlayıb üz-gözüməndən öpdü. Altı rus, bir gürcü, bir azərbaycanlı bir-birinə qoşulub donuzun nişanı ilə gecə gölü keçib adadan qaçdılar. Məktubda başqa heç nə yazılmamışdı. Biz də cavab yaza bilməzdik. Bir ildən sonra gələn məktubda Vahid yazırdı ki, azadlığa buraxılıb, Həştərxan şəhərində yaşayır, evlənilib, Aleksandr adında bir oğlu da var.

Hə, mənim istəkli, ilkin nəvəm, Vahidlə İsanın qəmli hekayəsi bax belə olub. Nakam olduqları üçün ölənə qədər onları ağlayacağam. Mənim həyat yoldaşım - sənin baban isə 1939-cu ildə vəfat etdi.

Nisgilli əhvalat məni heyrətə gətirdiyindən nənəmi qucaqladım.

ğıllı, müdrük, hamıdan gözəl nənəmsə 1970-ci ilin bir payız günündə dünyasını dəyişdi.

İyul, 2019

Baba BABAYEV